

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಮಹದೇಶ್ವರರ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆ.

ಪಿ. ಬಿ. ಮಧು

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಶಾಂತಿ ಕಲಾ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜು

ಮಳವಳ್ಳಿ.

Article Link: <https://aksharasurya.com/2023/07/p-b-madhu/>

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆ: ಕೆಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಧರ್ಮಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೆಸಗಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಒಬ್ಬ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪವಾಡ ಪುರುಷನೇ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಕನ್ನಡದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವೊಂದರ ಕಥಾನಾಯಕ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಉತ್ತರ ದೇಶದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ “ನಿಜ ಶರಣ-ತತ್ವ” ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ಮಂಡ್ಯ, ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ‘ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು’ ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಧರೆ ತಂದ ಧರ್ಮಗುರುವು ಧರಿಸಿದ ಕಮಂಡಲ, ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಕೃತಿ, ಬಾರೀ ಕಂಡಾಯ ತಂಬೂರಿ ಮುಂತಾದ ಅರವತ್ತಾರು ಕಾಸೆ, ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಬಿರುದುಗಳ ಪೈಕಿ ಶವಕಂತೆಯು ಒಂದು, ಅದು ತುಂಬಾ ಭಾರವಾಗಿತ್ತು. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು ಅದರ ಭಾರ ತಿಳಿಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಪ್ರಭುವಿನ ಕಂಡಾಯವನ್ನು ತ್ರಾಸುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೆರೆವ ಶಿವಕಂತೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಇರಿಸಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಈ ಧರೆಯನ್ನೇ ಇಟ್ಟು ತೂಗಿ ನೋಡಿದರು. ಆದರೆ ಧರೆಗಿಂತ ಶಿವಕಂತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಭಾರವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ “ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು” ಎಂಬ ಬಿರುದು ಅವರಿಗೆ ಸಂದಿತು.

ಹಾಗೆಯೇ ‘ಪರಂಜ್ಯೋತಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ: ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯ ಉಂಟುಮಾಡಲು ಮತ್ತೊಂದು ಅವತಾರ ಮಾಡುವರು, ಅದರ ಪರಿ ಹೇಗೆಂದರೆ, ಎಂಟು ಮೂಲೆಗಳ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ತಾವರೆಯ ಮೇಲೆ ಉದ್ಭವಿಸಿ, ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಪಸರಿಸುತ್ತ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಿದರು. ಆಗ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ್ವರರು ಬೆದರಿ, ತ್ರಿಭುವನ ದಾಟಿ ಬಂದು ತಾವರೆಸಹಿತವಾಗಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಪ್ರಭೆಯನ್ನು

ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ, 'ಪರಂಜ್ಯೋತಿ' ಎಂದು ಕರೆದರು.

ಆಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿ ನೀಡಿದ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪಡೆದು, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಜ್ಯೋತಿ ನೀಡಿ ಜ್ಯೋತಿಲಿಂಗಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಗೂ ಭಾಜನರಾದರು. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಮಂಟೇದಯ್ಯ, ಮಂಟೇದೇವರು, ಪ್ರಭುದೇವರು ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳೂ ಸಹ ಇವೆ. ಆದರೆ ಈತನ ಕಾಲವನ್ನು 12ನೇ ಶತಮಾನ ಎಂದು ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ಶರಣರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವುದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ಒಯ್ಯಬಹುದು, ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರರ ದೃಢತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಹರಳಯ್ಯನ ಬೂದಿಗುಡ್ಡೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಲಕ್ಷಣ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಿಯನ್ನು ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ವಿಚಿತ್ರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಇವರನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರರು ಭಕ್ತಿಗೌರವಗಳಿಂದ ಕರೆದೊಯ್ದ ಇವರ ಕರುಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಲಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ತೊಂಭತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಶರಣರ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದರು.

ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟು ಕೊನೆಗೆ ಮಳವಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನಪುರದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯರಾದರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಣೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರೊಡಗೂಡಿ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮಳವಳ್ಳಿ ಬಳಿಯ ಆದಿಹೊನ್ನಾಯಕನಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೋರಣ್ಯದ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಮುದ್ದಮ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಕ್ಷಾರಣ್ಯ ಸಾರಿದಾಗ, ಆಕೆ ಹಾಲು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಸು ಹಾಲನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಮುದ್ದಮ್ಮ 'ನಿನ್ನ ಮನೆ ಮಂಟೋಗ ಮುಂದೆ ಹೋಗು' ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ, ಅಲ್ಲಿಂದಾಚೆಗೆ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು 'ಮಂಟೇದಯ್ಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳು ನೀಲಗಾರರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯವಾದ 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ದೊರೆತರೂ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಮೂರು ಮಂದಿ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪುಟ್ಟ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಹೊರಟ ಇವರು ಮೊದಲು ಕೋಡೆಗಲ್ಲಿನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಜತೆ ಅವರ ಶಿಶು ಮಕ್ಕಳಾದ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ, ದೊಡಮ್ಮ, ಚೆನ್ನಾಜಮ್ಮ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನಪುರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾಚಿ ಬಸವಯ್ಯನ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಆತ ನಿಡುಗಟ್ಟಿದ ಮುದ್ದೋಜಿ ಮತ್ತು ನಿಂಗಮ್ಮ ಎಂಬ ಪಾಂಚಾಳ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಏಳನೆಯ ಮಗನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಪಾರವಾದ ಸಿರಿ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದರ್ಪದಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮನೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಅಪಾರವಾದ ಸಾಹಸವನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಣ್ಣುಪಾಲು ಮಾಡಿ ಕೆಂಪಣ್ಣಿನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಬೆಪ್ಪು ನೀಡಿ ಕಾಳಿಂಗನ ಗವಿಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಕೂಡಿಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಬಾಲಕೆಂಪಣ್ಣು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತನಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ದೀರ್ಘ ನಿರ್ದಯಿಂದ ಹೊಸ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮಹಿಮಾ ಪುರುಷನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

‘ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರು ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ದಳವಾಯಿಯಾಗಿ, ಮುಖ್ಯ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ, ಇವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ಮೊದಲ ನೀಲಗಾರನಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಬೊಪ್ಪಣ್ಣಪುರದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಕಂಡ ವಿಚಿತ್ರ ದೃಶ್ಯದಿಂದ ಕಲಿಯುಗ ಸಮೀಪಿಸಿದ್ದನ್ನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಗುರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಲು ಆಯುಧಗಳುಬೇಕೆಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಹಲಗೂರಿನ ಪಾಂಚಾಳರಿಂದ ಪಡೆದು ತರಲು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಲಗೂರು ಪಾಂಚಾಳರು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಅಪಾರ ಕಿರುಕುಳವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಪವಾಡಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಶಿಷ್ಯರಾಗಲು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಪಾತಾಳ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸುವ ಮುನ್ನ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಶಿಷ್ಯರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ನೆಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ದೊಡ್ಡಮ್ಮನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರೂ ಸಹ ಕಪ್ಪಡಿಗೇ ಹೋಗುವಾಗ ಮುಟ್ಟನಹಳ್ಳಿಯ ಹತ್ತಿರ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಮುಟ್ಟಾದುದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಕಪ್ಪಡಿಗೇ ಹೋಗಿ ಐಕ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಐಕ್ಯನಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈಗಲೂ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮಠ ಮಳವಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನಪುರದಲ್ಲಿದೆ. ಕಪ್ಪಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಗದ್ದುಗೆ, ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಗದ್ದುಗೆ, ಮುಟ್ಟನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಮ್ಮಳ ಗದ್ದುಗೆ ಇದ್ದು, ಅವು ಇಂದಿಗೂ ಪವಿತ್ರ ಯಾತ್ರಾ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿವೆ.

ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನಪುರದ ಮಠ ಮತ್ತು ಮಳವಳ್ಳಿಯ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಅರಸು ಮನೆತನದ ಪೀಠಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಪರಂಪರೆ ಇಂದಿಗೂ ನಡೆದುಬಂದಿದೆ. ಇವರು ಸಂಸಾರಿಗಳಾಗಿಯೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ವಾಡಿಕೆ ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಇದೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದೇವಾಲಯಗಳು ಅನೇಕ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಸಹ ಅಪಾರವಾಗಿವೆ. ತಮ್ಮ ದೇವರ, ಕುಲಗುರುವಿನ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ, ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಮಠಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ನೀಲಗಾರರನ್ನು ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡಿಸುವವರು ಮಠಗಳಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವೇ ಜಾತ್ರೆಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುವಿನ ಕೈಯಿಂದ ಮಣಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಪ್ಪಡಿ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಜಾತ್ರೆಗಳು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತೀತಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆ:

ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಥಾ ಜೀವಿಗಳು, ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಅದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಜನರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ಭಕ್ತಿ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ನಿಷ್ಠೆ, ಜ್ಞಾನ, ತ್ಯಾಗಮನೋಭಾವಗಳು ಮೂಡಲೆಂದು ಆಯಾ ದೇವರ ಒಕ್ಕಲಿನವರು ಜಾತ್ರೆ, ಹಬ್ಬ ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯವೂ ಸಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದೆ.

ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಏಳುಮಲೆ ಮಾದಪ್ಪ, ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಜನಪದ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯು ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದವರು ಮಾದೇಶ್ವರರು. ಈ ಮಹಾಪುರುಷ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಪೂರ್ವಘಟ್ಟಗಳ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಏಳುಮಲೆಗಳ ದಟ್ಟವಾದ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಗಿರಿವನಗಳ ನಡುವೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯ ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದು ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿದೆ. ಕಂಸಾಳೆಯ ಕಲಾವಿದರು ಈ ದೇವನ ಬಗೆಗೆ ಈತ ಮಾನವನಿಂದ ದೇವಮಾನವನಾಗುವವರೆಗೆ ಮೆರೆದ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಅದ್ಭುತ ಕಲ್ಪನೆ, ಪವಾಡ, ಆಶಯಗಳಿಂದ ಹೆಣೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಶಿಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದು. 1750ರಲ್ಲಿ ಮಿಣ್ಯದ ಗುರುಸಿದ್ದ ಕವಿ ಬರೆದ “ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಾಂಗತ್ಯ” ಮೊದಲ ಶಿಷ್ಟ ಕಾವ್ಯ, ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಣ್ಣನೆ ಮಾದೇಶ್ವರರು ಲಿಂಗವಾದುದು, ಜಾತ್ರೆಯ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮೂರು ಸಂಧಿಗಳಿವೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇತರ ಆಧಾರಗಳಿಗಿಂತ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದವರು ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ 'ದೇವರ ಗುಡ್ಡರು' ಎಂಬ ಒಂದು ವರ್ಗದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ಕುರುಬರು, ಪರಿವಾರದವರು, ಹರಿಜನರು, ಎಷ್ಟಲಿಗರು ಮೊದಲಾದವರಲ್ಲಿ ಈ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹೆಂಗಸರು ಬರೇ ಬಿಡಿ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

“ಕಾವ್ಯ ಸ್ವರೂಪದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ದೃಷ್ಟಿ ವೈವಿಧ್ಯದ ಸೊಗಸಿನಿಂದಲೂ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಅನರ್ಘ್ಯ ರತ್ನ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಜಿ.ಶಂ.ಪ. ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಒಂದು ದಿನದ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲ, ಅದು ಸಮಷ್ಟಿಯ ಸೃಷ್ಟಿ. ಈ ಕಾವ್ಯ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ವಿಸ್ತಾರವಾಯಿತು. ಈ ಕಾವ್ಯ ಹಾಡುವವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಇದು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದುದು. ಮಾದೇಶ್ವರರು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದುದರಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಧ್ವನಿ ಅತಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಮಾದೇಶ್ವರರು ಪುರಾಣ ಪುರುಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗಾಯಕರು ಅಂದಿನ ರೀತಿ-ನೀತಿ, ನಡೆನುಡಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಇಂದಿನದನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾತಂತ್ರ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕುತೂಹಲ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆಸಕ್ತಿ ಕೆರಳಿಸುವುದು, ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಂದಿನಿಂದ ಐಕ್ಯವಾಗುವವರೆಗೆ ಹೇಳುವ ತಂತ್ರ ಒಂದು ಬಗೆಯಾದರೆ, ಐಕ್ಯವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕು, ಹತ್ತು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮೆರೆದು ಮಹಿಮಾನ್ವಿತರಾದರು ಎಂಬುದು ಮತ್ತೊಂದು ವಿಧಾನ.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಇಂದು ನಾವು ಓದಿದಾಗ ನಮಗೆ ಅವು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವು ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿರುವ ಕಾರಣ ಆ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಹೊರಗಿರುವವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾ: ಮಾದೇಶ್ವರನು ತಾನು ಜನ್ಮತಾಳಿದ ಕೂಡಲೇ ತನಗೆ ಸ್ತನೃಪಾನ ಮಾಡಿಸಿಕೂಡದೆಂದು, ಆ ಮೊಲೆಹಾಲನ್ನು ಒಂದು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯಬೇಕೆಂದೂ ಅದು ಮುಂದೆ ಶೂರ್ನಾವತಿ ನದಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ

ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದುವರೆದು, ತಾನು ನಡುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಮೇಲೆ ನೂರೊಂದು ಕನ್ಯೆಯರು ಆ ನದಿಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ತಂದು ತನಗೆ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿಸಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ತಾನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು, ಅಂತಹ ಆಚರಣೆಗೆ “ಹಾಲರಬಿ” ಎಂಬ ಹೆಸರಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಅಲ್ಲದೆ, ಕಾವ್ಯವು ಕೆಲವು ನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಮುರಿದವರಿಗೆ ಆಗುವ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬಂದ ಗಂಡು-ಹೇಣ್ಣುಗಳು ಮರಳಿತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವತನಕ ದೈಹಿಕ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮನೆಯಿಂದ ತಂದ ಬುತ್ತಿಯನ್ನೇ ಊಟಮಾಡಬೇಕು. ಮುಟ್ಟಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮುಖ್ಯ ದೇವಾಲಯದ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಬಾರದು, ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಯ ಅಭಿಷೇಕ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ; ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇಂದು ನಾವು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಭಕ್ತರು ಪಾಲಿಸುವ ವಿಧಿ-ನಿಷೇಧಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತರು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅನುಸರಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಆ (ಹಾಲರಬಿ, ಬುತ್ತಿ, ಎಣ್ಣೆಮಜ್ಜನ, ಇತ್ಯಾದಿ) ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಕಾರಣ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾದೇಶ್ವರನೇ ವಿಧಿಸಿದ್ದಾನಾದ್ದರಿಂದ ಕಾವ್ಯವು ದಾಖಲಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದೇನೆಂದರೆ, ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ನಿಯೋಗವೆಂದರೆ, ಒಂದು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಆಚರಣೆಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ವಿಧಿ-ನಿಷೇಧಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ವೈಭವೀಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಅವತಾರಪುರುಷ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದಷ್ಟೇ ಈ ಪರಂಪರೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಅವತಾರವೂ ದೇವಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗಲ್ಲ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಈಶ್ವರನ ಅವತಾರ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಪೂರ್ವಾವತಾರವನ್ನು ಈಶ್ವರನೊಂದಿಗೆ ತಾದಾತ್ಮ್ಯಗೊಳಿಸಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಅವತಾರದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಆದಿಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸದೇ ಹೋದ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಅವಳ ಕೋಪದಿಂದ ಭಸ್ಮಗೊಂಡು ಬೂದಿಯಾದರೆ, ಈಶ್ವರ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಾಯದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಮೂಲಕ ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮರ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣುರನ್ನು ಮಾದೇವ ಬದುಕಿಸಿದಾಗ ಸ್ವಾಮಿ, ನೀವೇ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ದೇವು, ದೇವಮಾನುವುರೆಲ್ಲ ನೀವೇ

ದೇವರು. ನಿಮ್ಮಿಂದ ಈ ಭೂಲೋಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳುವಾಗಲೂ ಕೂಡ ಈಶ್ವರನ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ಔನ್ನತ್ಯ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರನ ಪರಂಪರೆಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣೀಕರಣ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಈ ಪುರಾಣೀಕರಣದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪವಾಡ, ಮಾಯಾವಿ ಗುಣಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವ ಗುಣಗಳೇ, ಆದ್ದರಿಂದ ಬರೀ ಇದಿಷ್ಟೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಮಾದೇವ ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳಂತೆ ಜನಪದದ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅಲೌಖಿಕನಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ, ಮಾದೇವನನ್ನು ಒಬ್ಬ ದೈವಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವುದರಿಂದ ಜನಪದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮಾದೇವನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ತಳವೂರಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ವಿದ್ವಾಂಸರು “ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ”ವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವವರು ಡಾ. ಪಿ.ಕೆ. ರಾಜಶೇಖರ ಅವರು ಮಾತ್ರ. ಇವರು ಹಲವಾರು ಕಥೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಹಲವಾರು ಬಿಡಿ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಗುಡ್ಡರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಏಳು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಂಸಾಳಿಯವರು ಅವರಿವರ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿದ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಸ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿರುವುದು ಸಹಜ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು, ಜನರ ಮನವನ್ನು ಸೂರೆಗೈಯುವ ಆಸೆ, ರಂಜಿಸಲೇಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹಲವಾರು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ, ಹಿಗ್ಗಿಸಿ, ಹಿಂದು ಮಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಹುಲಿಗಳ ವರ್ಣನೆಯಂತಹ ಹಾಸ್ಯಪೂರಿತ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಓದುಗರಿಗೆ ಶಿಥಿಲ ಸಂವಿಧಾನದ ಭ್ರಮೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದರೂ, ಇವುಗಳು ಮೌಖಿಕ ಸಂವಹನೆಯ ಅನಿವಾರ್ಯ ಘಟನೆಗಳು, ಗಾಯಕರೇ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಒಂದು ದೀರ್ಘ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುಗರನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ರಂಜಿಸಲು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಧಾನವಾದ ಕಥೆ-ಉಪಕಥೆಗಳ ಉಪಯೋಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ, ‘ಸಂವಿಧಾನ’ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಲಿಖಿತ ಹಾಗೂ ಮೌಖಿಕ ಕಥನಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾಗಿಯೇ ಅರ್ಥೈಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನೇಕ ಪದರುಗಳುಳ್ಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದಷ್ಟೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು

ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ದರ್ಶಿಸುವ 'ಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರ' ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತ ವಾಚ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:

1. ಮಂಟೇಸ್ಸಾಮಿ ಕಾವ್ಯ, ಸಂ. ಜೀ.ಶಂ.ಪರಮಶಿವಯ್ಯ, ಪುಟ. 8.
2. ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು, ಪುಟ. 1108.
3. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು, ಡಾ|| ಶ್ರೀಧರ ಹೆಗಡೆ ಭದ್ರನ್, ಪುಟ. 83.
4. 1836 ರಲ್ಲಿದ್ದ ಜೈನ ಕವಿ ದೇವಚಂದ್ರನು ಬರೆದ "ರಾಜಾವಳಿ ಕಥೆ"ಯು ಎರಡನೆಯದು, ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ದೇವನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ.
5. 1932 ರಲ್ಲಿ ಘ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿರವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ "ನಿರಂಜನ ವಂಶರತ್ನಾಕರ"ವನ್ನು ಬರೆದನು.
6. ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಸಂ. ಡಾ|| ಪಿ. ಕೆ. ರಾಜಶೇಖರ್, ಮುನ್ನುಡಿ, ಪುಟ. 10-15.
7. ಹೊಸ ಮಡಿಯ ಮಲೆ ಚದುರಂಗ, ಡಾ|| ಸಿ. ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್, ಪುಟ. 110.
8. ಮಾದೇಶ್ವರ, ವಿ. ಮಾದಯ್ಯ, ಪುಟ. 82.